

Mødet den 5. April 1906.

Fraværende var: Nørgaard.

Til Efterretning forelaa følgende Sager:

1. (J. Nr. 7⁹—1905). Skrivelse fra Indenrigsministeriet, hvorefter den i Mødet den 11. Januar d. A. omhandlede Sag angaaende Omdannelse af et nærmere angivet Pulterkammer i Loftsetagen i Aarhus **Rytterkasernes** Underofficersbygning til Soveværelse stilles i Bero indtil videre, idet Krigsministeriet af Hensyn til Konsekvenserne ikke kan anbefale den, naar Udgifterne — som foreslaaet af Byraadet — skal tillægges Kasernens Tilblivelssum.
2. (J. Nr. 390—1905). Skrivelse fra Aarhus Stiftamt vedrørende forskellige Ændringer i den gældende **Havne- og Brotakst**, saalydende:

Ministeriet for offentlige Arbejder har under 26. d. M. tilskrevet mig saaledes:

»I Anledning af det af Hr. Amtmanden under 10. d. M. hertil indsendte Andragende fra Aarhus Byraad foretager Ministeriet herved følgende Ændringer i Afsnittet om Vareafgifter, B. i Havne- og Brotaksten for Aarhus Havn, nemlig:

»I Pos. 2 nederst tilføjes efter »Soda« »samt Glaubersalt til industriel Brug.«

I Pos. 16 Lin. 13 indskydes »b» ildfast Ler 100 Pd. $\frac{3}{4}$ Øre«.

I Pos. 16 Lin. 14 ændres »b« til »c«.

I Pos. 18 Lin. 2 tilføjes efter »Ris« »Sago«.

Under Pos. 21 optages som nyt Punkt c: »Hoveder og Tæer, saavel ferske som saltede, røgede eller paa anden Maade præserverede 100 Pd. $4\frac{1}{2}$ Øre.

I Pos. 30 b 1, nederst tilføjes efter »Kubikfod 1 Kbfd. 1 Øre »Vægt 100 Pd. 1 Øre.«

I Pos. 34 a Linie 4 tilføjes efter »glasserede« »samt ildfaste Sten og Klinker«.

I Pos. 37 a Lokomotiver, 1 Stk. 5000 Øre«, nedsættes til 3000 Øre.

I Pos 37 b »Kørende Agerbrugsmaskiner (undtagen Damptærskværker), 1 Stk. 200 Øre«, ændres til: »Kørende Agerbrugsmaskiner (herunder Mejemaskiner) 100 Pd. 10 Øre«.

I Pos. 37 c »Avtomobiler, 1 Stk. 1000 Øre, nedsættes til 400 Øre.

»Lokomobiler og Damptærskværker o. desl., 1 Stk. 2500 Øre, ændres til »Lokomobiler, Damptromler, Stenknusemaskiner, Damp-Sprøjter o. desl., 1 Stk. 600 Øre«,

hvorimod den af Byraadet endvidere indstillede Ændring i Pos. 18 b 2 efter den foretagne Ændring i Hovedbenævnelser af Pos. 18 maa anses for overflødig.

Efter Byraadets Ønske vil derhos foranførte Ændringer, for saa vidt angaar Taksterne for Hoveder og Tæer samt for Sagogryn og Sagemel være at anse som gældende fra den 1. April f. A. at regne, saaledes at de herefter for meget beregnede Afgifter tilbagebetales de paa-gældende, dog efter Fradrag af de for Oppebørselen beregnede Procenter.

Hvilket tjenstlig meldes til Efterretning og videre fornøden Bekendtgørelse med Tilføjende, at man har foranlediget, at der vil blive tillagt vedkommende Toldembedsmænd fornøden Ordre i Overensstemmelse hermed«.

Hvilket tjenstlig meddeles til Efterretning.

3. (J. Nr. 23¹⁹—1905). Beretning om **Folkebibliotheket** i 1904—05.
4. De foreliggende Udkast til Købekontrakter med
  - a. (J. Nr. 11²—1906) Lagerforvalter Jørgensen angaaende en Pareel af Matr. Nr. 117 af Aarhus Markjorder i Hasle Herred beliggende ved Langelandsgades vestre Side og
  - b. (J. Nr. 11¹—1906) med Sergent L. Hundevad om en Parcel af samme Ejendom, godkendtes.
5. (J. Nr. 25—1906). Fra Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse forelaa Indstilling om at gøre Forsøg med **Haveanlæg** paa den ubebyggede Del **i Midten af Byggekarreerne** i Marselisborgkvarteret efter et af nedennævnte af Byraadssekretær Aae udarbejdet Forslag:

I. Den simpleste Løsning vilde naas ved, overensstemmende med Landinspektør Sørensens vedlagte Forslag, at følge den Regel, at man for Hjørnegrundene tillod en Reduktion af det ubebyggede Areal indtil $\frac{1}{3}$ af hele Grunden, imod at den manglende $\frac{1}{3}$ fordeltes paa de nærmest tilstødende Grunde, saaledes at Forholdet mellem bebygget og ubebygget Areal for hele Karreen blev det samme som efter den hidtil fulgte Praksis, hvorefter Hjørnegrunde maa bebygges med indtil Halvdelen af deres Areal. — Ved Salget af Grundene maatte Prisen for Hjørnerne da beregnes i Forhold til det Areal, der vilde være nødvendigt efter den nu gældende Regel, medens Prisen for de tilstø-

dende Grunde skulde reduceres i samme Forhold, som deres Areal blev forøget ud over det nødvendige.

Gennemførelsen af denne Ordning, hvorved Parcellerne, ihvert Fald naar Karreerne ikke have spidse Vinkler, vilde faa nogenlunde regu-lære Figurer, vil maaske i Praksis blive van-skeliggjort som Følge af, at Hjørnegrundene (i hvert Fald i Marselisborg-Kvarteret) ere de sidste, der sælges.

II. En særlig tiltalende Inddeling af det ubebyggede Areal vilde man kunne opnaa ved en Udstykning som vist paa et medfølgende Rids.

Karreen, der er valgt blandt de paa Mar-selisborgarealet projekterede, vilde som Følge af, at den har tre spidse Vinkler, blive vanske-lig at udstykke efter de hidtil fulgte Regler, idet dens Areal er forholdsvis ringe. — Kar-reens midterste Del tænkes derfor udlagt som en større aaben Plads med fritstaaende Træer og Græsplæne eller Grusbelægning, medens der til hver af Ejendommene er udlagt en Gaardsplads af fornøden Størrelse, som, da der ikke findes Retiradebygninger, vil kunne indskrænkes til 10—12 Alens Dybde. Ved Salget af Grundene maatte man da forpligte Køberne til at under-kaste sig den Inddeling af Arealet, som Kom-munen bestemmer for den inderste Dels ved-kommende, og fraskrive sig særlig Disposi-tionsret over andet af Parcellens Areal end det til Gaardsplads udlagte. Det aabne Midterparti, der vel rettest burde ren- og vedligeholdes ved Kommunens Foranstaltning eventuelt saaledes, at Udgiften herved paalignes Grundejerne eller afholdes af Renterne af et Fond, hvortil en vis

pCt.-Del af Købesummen henlægges, kunde da være til fælles Benyttelse for samtlige Ejendommens Beboere.

III. Muligvis kunde Sagen ogsaa ordnes paa den Maade, at Kommunen (Jordejeren) opnaaede en Overenskomst med Justitsministeriet, hvorved den fik fri Hænder til at udstykke de enkelte Parceller med mindre Areal, end Bygningslovens fordrer, imod at afgive og lade tinglæse paa Karreens Matr. Nr. en Erklæring om, at denne som Helhed ikke vil blive bebygget ud over et vist nærmere angivet Forhold (f. Eks. 40 pCt.) svarende til, hvad der hidtil er fulgt ved Udstykning af ny Byggegrunde. — Prisen for de saaledes indskrænkede Byggegrunde vilde da være at beregne i Forhold til det Areal, der normalt vilde være nødvendigt for Bygningen, og paa Grundlag af en fast Enhedspris pr. □ Alen.

Ved denne Ordning vilde Kommunen faa fri Raadighed over det ubenyttede Midterparti, der f. Eks. ogsaa vilde kunne benyttes til Tennisbaner ell. lign. for andre end Karreens Beboere.

For at erfare, om denne sidste Ordning, der sikkert vilde være den heldigste, mulig fra Kreditforeningens Side vilde møde Vanskeligheder m. H. t. Prioritetslaanenes Størrelse, naar Parcellerne kun kom til at figurere paa Udstykningskortene med de formindskede Arealer, har jeg talt med Købstadkreditforeningens Direktør, Kancelliraad Nielsen, om Sagen. Han mente ikke, der vilde være noget som helst til Hinder for, at Ejendommene vilde opnaa ligesaa store Prioriteter som hidtil; dog mente han ikke, det vilde være rigtigt helt at udelukke Ejendomme-

nes Beboere fra Adgang til Midterpartiet. Han vilde meget anbefale denne Ordning, hvis Gennemførelse han vilde anse som en stor Forbedring af de nuværende uheldige Forhold.

Hvis Byraadet beslutter at søge Sagen gennemført, vil det vistnok være nødvendigt at opnaa Tilslutning fra de private Jordejere, der udstykke Byggegrunde, saaledes at man faar ensartede Regler for dette Forhold overalt inden for Kommunens Grænser. Møllejejer Weis vil med Glæde slutte sig til Forslaget, og saa vidt vides er det samme Tilfældet med Byggeselskaberne paa Markjorderne nord for Byen.

Der vedlægges en Skrivelse af 2. d. M. fra Frederiksberg Kommunes Landinspektør til Oplysning om Forholdene paa Frederiksberg samt et Udklip af »Politiken«, hvorefter en lignende Ordning allerede er gennemført af private Grundejere i København.

Jakob Jensen udtalte, at som det vilde være Raadet bekendt, bevirkede Bestemmelserne i Bygningslovens § 21 om Forholdet mellem bebygget og ubebygget Areal, at Udstykningen af Byggegrunde saa vel paa private som paa Kommunens Jorder nødvendigvis maatte hidføre højst uheldige Former for de enkelte Parceller, idet det altid vilde være vanskeligt at tilvejebringe det fornødne Areal til Hjørnegrundene, og Forholdet vilde yderligere vanskeliggøres, hvis Karreen havde en eller flere spidse Vinkler. Det vilde derfor være meget ønskeligt, om der ved Samarbejde mellem de vedkommende Avtoriteter kunde opnaas en Ordning, hvorved det muliggjordes, at de enkelte Ejendommers Gaardspladser fik en saadan Form, at det ubebyggede Areal i Karreerne kunde benyttes paa en eller anden Maade, f. Eks.

til en større beplantet eller grusbelagt Plads. Udvalget foreslog derfor, at man anstillede et Forsøg i den ommeldte Henseende med den nu paa-begyndte Karré Syd for Tietgens Plads, efter den foreligende Plan II, saaledes at Karreøens midterste Del udlagdes som en større aaben Plads med Græsplæne, medens der til hver af Ejendommene skulde udlægges en Gaardsplads af fornøden Størrelse, som, da der ikke fandtes Retiradebygninger, kunde indskrænkes til 10—12 Alens Dybde. Ved Salget af Grundene maatte man forpligte Køberne til at underkaste sig denne Inddeling af Arealet, som Kommunen bestemte for den inderste Dels vedkommende og fraskrive sig særlig Dispositionsret over andet af Parcellens Areal end det til Gaardsplads udlagte. Det aabne Midterparti, der burde ren- og vedligeholdes ved Kommunens Foranstaltning paa Ejernes Bekostning, kunde da være til fælles Benyttelse for samtlige Ejendommers Beboere. De nuværende Grundejere ved den omtalte Karré var villige til at indgaa paa den foreslaaede Ordning med Undtagelse af en; der var imidlertid intet til Hinder for, at Ordningen kunde gennemføres, bortset fra dennes Ejendom. Ejeren af Hjørnejendommen ved Hans Brogesgade var indgaaet paa at lade Adgangen til Midterpartiet foregaa gennem denne Ejendom. Hele Karreen omfattede ca. 14,000 □ Alen, der herefter kunde udbringes til ca. 140,000 Kr. Beplantningen af Midterpartiet, der skulde foretages af Kommunen, vilde koste ca. 1000 à 1200 Kr. For saa vidt Raadet bifaldt Planen, der formentlig frembød Fordele for Beboerne, henstilledes det at overdrage Brolægningsudvalget at udfærdige Betingelser for Ren- og Vedligeholdelse af Midterpartiet.

Lottrup kunde fuldt ud slutte sig til den fremsatte Tanke om Udlægningen af en aaben Plads i Midten af Karreerne; det vilde være et stort Fremskridt, om man kunde komme bort fra den uheldige Maade, hvorpaa Grundene for Tiden udstykkedes. Det forekom ham kun, at det vilde have været korrekt at have forelagt Forskønnelsesudvalget Sagen, men han skulde dog ikke af Hensyn hertil foreslaa Sagen udsat.

Samuel sen forespurgte, om den Grundejer, der endnu ikke havde kunnet gaa med til den foreslaaede Ordning, senere eventuelt kunde blive delagtig i denne.

Jakob Jensen skulde overfor Lottrup gøre gældende, at det ommeldte Anlæg vilde komme til at ligge paa privat Grund, og derfor havde man ikke anset det for nødvendigt at indhente Erklæring fra Forskønnelsesudvalget. — Den Grundejer, der ikke havde villet samtykke i det foreslaaede Arrangement, kunde komme med, hvis han meldte sig, inden Anlægget blev paabegyndt og Grænserne afsatte; bagefter kunde man ikke forandre dem af Hensyn til ham. Han skulde endnu tilføje, at den projekterede Plæne efter Grundejernens Ønske vilde blive anlagt straks.

Vestesen ansaa det for særdeles heldigt at komme ind paa at faa saadanne Anlæg i Midten af Karreerne; de var tiltalende for Beboerne og til Gavn og Glæde for Børnene. Bekostningen ved Anlægget af dem var jo heller ikke afskrækkende, og Vedlige- og Renholdelsen af dem kunde nok ordnes. Han vilde henstille, at man ogsaa for andre Karreers Vedkommende tog Tanken op ved fremtidige Salg af Grunde.

Formanden skulde opfordre Udvalget til at have sin Opmærksomhed henvendt paa den

som Nr. III betegnede Plan, hvorefter der skulde søges opnaaet en Overenskomst med Justitsministeriet, hvorved man fik frie Hænder til at udstykke de enkelte Parceller med mindre Areal, end Bygningsloven fordrede, mod at afgive og lade thinglæse paa Karreens Matr. Nr. en Erklæring om, at denne som Helhed ikke vilde blive bebygget ud over et vist nærmere angivet Forhold, svarende til, hvad der hidtil var fulgt ved Udstykning af ny Byggegrunde. Den af Udvalget nu foreslaaede Ordning var udelukkende baseret paa, at der kunde opnaas Overenskomst med de Vedkommende, men i Længden vilde det vist blive vanskeligt at ordne disse Forhold ad frivillig Vej.

Udvalgets Indstilling tiltraadtes.

6. (J. Nr. 486—1905). Fra samme Udvalg forelaa Indstilling om, at Istandsættelse af Langelandsgade paa Strækningen langs det projekterede **Villakvarter**, overensstemmende med Stadsingeniørens Forslag, bringes til Udførelsen i indeværende Foraar, og at Udgiften afholdes af Kontoen for Gadeanlæg Nord for Aaen, samt at Planen for Kvarteret ændres i Henhold til en med Indstillingen fremsendt Plan.

Jakob Jensen skulde paa Udvalgets Vegne anbefale den foreslaaede Ændring i Planen. Den ny Plan var lidt mere økonomisk, idet det herefter blev lettere at udstykke Grundene, og frembød den Fordel, at alle Vejene viste mere ind mod Byen. Da Bygningerne skulde lægges mindst 6 Alen fra Gadelinien, foreslog man at sætte Vejenes Bredde til 20 Alen.

Lotttrup pointerede, at den første Plan i landskabelig Henseende var at foretrække; efter det sidste Forslag, vilde Kvarteret snarest faa et lidt kedeligt, regelmæssigt Udseende. Naar Ud-

valget imidlertid ansaa den sidste Plan for den bedste i økonomisk Henseende, skulde han ikke modsætte sig, at man valgte den.

Udvalgets Indstilling tiltraadtes.

7. (J. Nr. 292—1905). Fra Aarhus Gymnastikforening var indkommet Andragende om at maatte erholde anvist en Plads for Anlæg af **Tennisbaner**.

J a k o b J e n s e n bemærkede, at Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse indstillede, at der indtil videre med 1 Maanedes Varsel vederlagsfrit overlodes Andragerne et passende Areal ca. 60 Alen Vest for Dalgasavenuens Forlængelse. Denne Plads kunde de dog formentlig beholde i forholdsvis lang Tid, da der næppe i den nærmeste Fremtid vilde blive Tale om Bebyggelse derude. Ved Anlægget maatte Foreningen selvfølgelig rette sig efter Byraadets nærmere Anvisning.

M i k a e l J o h a n s e n skulde henstille, om man ikke kunde overlade Andragerne Pladsen foreløbig for et bestemt Tidsrum, f. Eks. i 2 Aar, og derefter paa Opsigelse.

F o r m a n d e n forekom det uheldigt, at man snart forhandlede med de samvirkende Idrætsforeninger og snart med de enkelte Foreninger, der hørte under disse. Der var muligvis andre Foreninger, der med samme Ret kunde ønske Plads til Tennisbaner som Gymnastikforeningen. At anlægge 4 Baner kostede ca. 2000 Kr., ogsaa af den Grund var det praktisk, at flere Foreninger sluttede sig sammen. Han skulde derfor henstille, om det ikke var rettest at udsætte Sagen, saaledes at man kunde forhandle med de samvirkende Idrætsforeninger.

S a b r o e vilde finde det ønskeligt, om det maatte blive Foreningen betydet, at det Publikum,

der ønskede at se paa Spillet, skulde have Lejlighed dertil, uden at det blev betragtet som Paatrængenhed.

Vestesen kunde i og for sig sympatisere med Sabroes Forslag, men da man jo ikke forærede Foreningen Pladsen, kunde man vel ikke ligefrem stille nogen Fordring til den i saa Henseende. Det forekom ham i øvrigt, at en Maanedes Opsigelse var en temmelig kort Frist; det krævede dog en Del Bekostning at anlægge Tennisbaner, og skulde Andragerne stikke nogen Kapital heri, maatte de dog have nogen Sikkerhed for, at man ikke straks vilde tage Pladsen fra dem igen. Han kunde i øvrigt ønske oplyst, hvor vidt der kunde være Tale om, at de senere éventuelt kunde købe den ommeldte Plads. Til Formanden skulde han bemærke, at Gymnastikforeningen, der havde mange tennisinteresserede Medlemmer, mente fuldt ud at kunne besætte 4 Tennisbaner.

Jakob Jensen vilde anse det for mindre tilraadeligt at overlade Andragerne Pladsen paa nogen bestemt Tid. Som allerede nævnt var det sandsynligt, at de kunde beholde Pladsen i flere Aar, men man kunde selvfølgelig ikke vide, hvornaar Kommunen selv maatte faa Brug for den, saa vilde det næppe være rigtigt at binde sig. Om Foreningen kunde faa Pladsen til Købs senere og da for hvilken Pris, kunde han ikke udtale sig om paa nærværende Tidspunkt. Det forekom ham ikke, at man kunde give dem Paalæg om at give Tilskuere Adgang til Pladsen; om de ønskede at holde den afspærret eller ikke, maatte blive deres Sag.

Filtenborg vilde støtte Forslaget om at optage Forhandling med de samvirkende Idrætsforeninger.

Formanden var efter det af Vestesen oplyste, hvorefter Gymnastikforeningen havde Medlemmer nok selv til at benytte alle Banerne, mest tilbøjelig til at tage sit Forslag om Forhandling med Idrætsforeningerne tilbage.

Sabroe gik ud fra, at Folk i hvert Tilfælde fra Kommunens tilstødende Grund kunde faa Adgang til at se paa Udøvelsen af Sporten, og han vilde finde det ønskeligt, om man af Hensyn hertil foretog den nødvendige Regulering af denne Grund. Det var af stor opdragende Betydning, navnlig for Ungdommen, at der gaves Lejlighed til at se Sportspræstationer, noget, der kunde opmuntre den til selv at tage Del i saadanne.

Müller kunde bekræfte, at Gymnastikforeningen let kunde besætte 4 Baner, saa meget mere, som hver af disse kun kunde beskæftige 4 Personer ad Gangen, og Banerne ingenlunde kunde benyttes hele Dagen. Han vilde derfor støtte Andragendet. At give Tilskuerne Plads paa selve Banen, vilde ikke være praktisk, hvorimod han kunde anbefale at udlægge et Stykke Jord uden om Pladsen til Tilskuerne, for at de derfra kunde følge det smukke og opdragende Spil.

Udvalgets Indstilling tiltraadtes.

8. (J. Nr. 33—1906). Efter Indstilling fra Skoleudvalget vedtoges det at indstille til Skoledirektionen at opslaa det ved Lærer Gundesens Død ledigblevne **Lærerebede** som ledigt med en Begyndelsesløn af 1000 Kr., stigende i 25 Aar til 2700 Kr.
9. (J. Nr. 484—1905). Fra Skolekommissionen og Skoleudvalget forelaa Indstilling vedrørende **Skoleinspektør-Skiftet**.

Jakob Jensen henviste til, at Skolekommissionen og Skoleudvalget var enige om det ønske-

lige i, at der udnævntes en Skoleinspektør med samme Stilling som den nuværende, idet man dog forbeholdt sig at tage eventuelle Forandringer i den for Inspektøren gældende Instruks under Overvejelse. Han skulde yderligere henlede Opmærksomheden paa Nødvendigheden af, at Lønningvilkårene for Inspektøren forandredes, i hvilken Henseende han skulde gøre opmærksom paa, at da den nuværende Inspektør ansattes med en Løn af 2700 Kr., stigende til 3600 Kr., var Overlærerne lønnede med 2400 Kr., stigende til 3000 Kr., medens Overlærerne nu begyndte med en Løn af 2700 Kr., stigende til 3700 Kr.

Müller havde været med til at tiltræde Skolekommissionens Indstilling, men han havde udtrykkelig i Udvalget sagt, at han helst ønskede en anden Ordning med Hensyn til Skoleinspektørens Stilling, og han havde forbeholdt sig Ret til ogsaa i Byraadet at udtale, at han ansaa det for ønskeligt, at Skoleinspektøren fik kgl. Udnævnelse. Paa denne Maade vilde Skoleinspektøren faa en sikrere Stilling, og hans Løn og Pension vilde blive baaret af Staten, medens den nu maatte udredes af Kommunen. I Odense var der truffet en saadan Ordning, og det vilde man sikkert ogsaa kunne faa Tilladelse til her. Han var enig med den foregaaende Taler i, at Inspektørens Løn burde forhøjes. Naar det var blevet omtalt, at Overlærernes højeste Løn for Tiden var 3700 Kr., skulde han berigtige denne Udtalelse, idet den ikke oversteg 3600 Kr.

Jakob Jensen hævdede, at Overlærerne faktisk havde over 3700 Kr. om Aaret, naar Hensyn toges til Værdien af den af dem benyttede Bolig. Han vilde bestemt fraraade at fore-

tage den af Müller foreslaaede Forandring med Hensyn til Inspektørens Ansættelsesmaade. Naar Inspektøren vedblev at være en kommunal Embedsmand, kunde man i langt højere Grad være sikker paa at faa en Mand, der følte med Byens Befolkning; at kongevalgte Embedsmænd ikke altid var saa lette at arbejde sammen med, havde man Eksempler paa. Man burde i det hele taget saa lidt som muligt have Statseembedsmænd til at varetage Byens Interesser; ved at lægge disse i Hænderne paa Folk, valgte af Kommunen, udviklede man det kommunale Selvstyre.

S a b r o e vilde tilraade, at man blev ved den gamle Ansættelsesmaade for Skoleinspektøren; det gjaldt om at sikre sig en Mand, der kunde følge med Skolevæsenets Udvikling. Han vilde finde det meget rimeligt, at Inspektørens Løn forhøjedes og bragtes i Forhold til de andre kommunale Embedsmænds.

H a r a l d J e n s e n kunde ligeledes ønske, at Inspektørens Løn forhøjedes, saaledes at den blev mere tidssvarende. Man burde i det hele taget lønne sine Embedsmænd saaledes, at de kunde leve af deres Løn og ikke behøvede at paatage sig ekstra Arbejde for Private. Deres hele Tid og Kraft burde vies Kommunens Interesser.

J a k o b J e n s e n gjorde opmærksom paa, at efter den nu gældende Instruks for Inspektøren maatte denne ikke uden særlig Tilladelse paatage sig privat Arbejde.

Udvalgets Indstilling tiltraadtes, dog saaledes, at Sagen, forinden Stillingen opslaas ledig, vil være at tilstille Budgetudvalget til Erklæring, for saa vidt angaar den med Stillingen forbundne Lønning.

10. (J. Nr. 34—1905). Det fra Overlærere ved Kommunens Skoler foreliggende Forslag til Ændringer i Reglementet for **Skoleinspektøren** sendtes til Skolekommissionen til Behandling i Forbindelse med Spørgsmaalet om Instruks for Skoleinspektøren.
11. (J. Nr. 35—1906). Fra Skoleudvalget forelaa Indstilling om, at der til Opvarmningsanlægget i den ny **Byskole** benyttes Varmtvandsapparat.

Jakob Jensen oplyste, at Anlægget af et Varmtvandsapparat vilde blive noget dyrere (ca. 10 pCt.) end et Opvarmningsapparat med Damp, men den førstnævnte Opvarmningsmetode frembød saadanne Fordele, at man formentlig alligevel burde foretrække denne. Et Varmtvandsapparat var nemlig mere holdbart, idet Rørene ikke paa- virkedes saa meget af det varme Vand som af Damp, det var lettere at passe og gav en behageligere og sundere Varme. Til Sammenligning med Hensyn til Bekostningen skulde han anføre, at Dampvarmeapparatet i Frederiksbjerg Skole havde kostet 14,573 Kr. Han skulde anbefale, at man fulgte Udvalgets Indstilling.

Vestesen vilde give den foregaaende Taler Ret i, at Varmtvandsapparater var at foretrække af de af denne nævnte Grunde. Han skulde i denne Forbindelse henlede Udvalgets Opmærksomhed paa Spørgsmaalet om det heldige i at muliggøre en kraftig Ventilation af Skolens Lokaler. Det var tidligere nævnt, at Skolelokalerne benyttedes for stærkt, og der kunde jo hjælpes herpaa ved Anbringelse af et hurtigt virkende Ventilationsapparat, hvilket ikke vilde andrage nogen nævneværdig Bekostning.

Jakob Jensen troede, at det vilde være tilstrækkeligt at ordne Ventilationen i den ny

Skole som i Frederiksbjergs Skole, men Spørgsmaalet kunde jo tages under Overvejelse.

Müller vilde spørge, om et saadant Ventilationssystem, som det af Vestesen omtalte, ogsaa kunde installeres i en ældre Bygning. I Nørrebros Byskole var der saaledes megen Trang til en forbedret Ventilation.

Vestesen havde ved sin Omtale af Ventilationssystemet nærmest tænkt paa et særligt Ventilationssystem med murede Kanaler og elektriske Ventilatorer, ved hvilke Udluftningen af Lokalerne efter disses Benyttelse kunde ske hurtigt og meget energisk. Der var i og for sig intet i Vejen for, at et saadant System kunde etableres i en ældre Bygning, men om det i det enkelte Tilfælde kunde ske, kunde man ikke sige, uden at kende de nærmere Forhold.

Müller takkede for den givne Oplysning og bebudede, at han i Skoleudvalget vilde fremkomme med Forslag til Forbedring af Ventilationen i Nørrebros Byskole.

Udvalgets Indstilling tiltraadtes.

12. (J. Nr. 27—1906). Fra Skolekommissionen var fremsendt følgende Indstilling om Ændringer i **Skoleplanen** for Aarhus Købstad:

Herved tillader man sig at tilstille det ærede Byraad Forslag til Forandring i den af Ministeriet den 7. Marts 1901 approberede Skoleplan for Aarhus Købstad med Anmodning om, at det, saafremt det vinder Byraadets Tilslutning, maa blive indstillet til Ministeriets Approbation.

§ 1.

4 (Friskoler) rettes til 5.

§ 2.

Det omklamrede Stykke udelades.

§ 4.

I 3die Linie rettes 2 og 6 til 3 og 10.

§ 5.

I anden Linie forandres 279 til 450.

§ 6.

Forandres til: »Børnetallet i hver af de 2 Skoler er f. T. 420, Maksimum i hver Klasse er 32«.

§ 7.

Foreslaaes affattet saaledes, idet Anmærkningen nederst paa Siden bortfalder: »Drengeskolen arbejder med Borgerskoleeksamen som Maal, men fra det nye Skoleaars Begyndelse (1 Maj 1906) deles hver af Borgerskolerne fra Udgangen af 4de Klasse i en Mellemskole (efter Lov ²⁴/₄ 1903), og en Borgerskole, hvorved der efter de 4 laveste Klasser, som blive uforandrede, efterhaanden dannes 2 Rækker, en Mellemskole paa 4 Klasser og en Borgerskole paa 3 Klasser. Kontingentet i Mellem skolens Klasser sættes til henholdsvis 4, 4, 5 og 5 Kroner maanedlig, i Borgerskolen som angivet i § 3. — Mellemskoleeksamen afholdes første Gang i 1910.

§ 8.

Der tilføjes: 5 Frederiksbjerg Byskole.

§ 9.

I Stedet for det omklamrede Stykke sættes:

»Af disse have Nr. 3, 4 og 5 baade en Dreng- og Pigeafdeling, Nr. 1, 2 og 5 søges af Børn fra den Del af Aarhus, der ligger Syd for 'Linien Graven, Klostergade, Nr. 3 og 4 fra det Parti, som ligger Nord derfor. Byraadet har imidlertid vedtaget, at der snarest skal opføres en ny Byskole i den nordlige Del af Byen. Naar den er færdig (antagelig i Løbet af 1907), sættes Aaen som Grænse mellem de sydlige og de nordlige Skoledistrikter. Indenfor disse er Grænsen dog ikke fast, men retter sig til enhver Tid efter . . .«

En ny § indskydes efter § 11, saalydende:

»Hvis der ved Udgangen af Byskolernes 4de Klasser er Børn, som egne sig til Optagelse i en Mellemskole efter Lov ²⁴/₄ 03, og hvis Forældre eller Værge ønske saadant og ville forpligte sig til at afholde de dermed forbundne Udgifter (til Bøger m. m.) samt at lade dem gaa hele Mellemskolen igennem, dannes der aarlig 2 Mellemskoleklasser, en for Drengene, en for Piger, begge med gratis Undervisning. Foreløbig vilde disse Klasser blive underviste i henholdsvis Borgerdrenge- og Borgerpigeskolens Lokaler.

§ 12 (der forandres til 13).

Lærerpersonalet bestaar, Overlærerne medregnet, f. T. af:

	Lærere.	Lærerinder.
Søndre Drengeskole	14	6
— Pigeskole	4	18
Nordre Byskole	9	12
Nørrebros Byskole	17	17
Frederiksbjerg Byskole	13	19

Efter Indførelsen af det forøgede Timetal i Byskolerne fra 1. Maj d. A. (se vedlagte Undervisningsplan) vil Lærerpersonalet blive forøget med ca. 10.

§ 16 (17).

I Stedet for det inklamrede Stykke sættes:

»Fra 1. April 1906 lønnes Lærerpersonalet efter følgende Skala:

Tjenestetid.	Lærere.	Lærerinder.
0—2 Aar	1000 Kr.	800 Kr.
2—5 —	1200 —	960 —
5—8 —	1600 —	1060 —
8—10 —	1800 —	1200 —
10—15 —	1900 —	1320 —
15—20 —	2200 —	1400 —

20 -25 Aar	2500 Kr.	1600 Kr.
Over 25 Aar	2700 —	1900 —

§ 18 (19).

I 4de Linie rettes 3 til 2; i 8de Linie rettes 75 til 80 og i »Tegning med 100 Øre i Timen« udelades. Efter dette tilføjes: »Hvis der gives Haandgerningslærerinder, Gymnastiklærere eller Gymnastiklærerinder fast Ansættelse, lønnes de efter Lov ²⁴/₃ 1899 § 20, højeste Skala, dog med en forholdsvis Nedsættelse i Lønnen, for saa vidt de ikke undervise 36 Timer om Ugen.

§ 21 (22).

I 3die Linie forandres »en« til »tre«.

Fra **Skoleudvalget** forelaa saalydende Erklæring i Sagen:

»Til nærværende Forslag anbefales af Skoleudvalget følgende Ændringer:

Til § 2

føjes »dog se § 7«.

§ 9.

Slutningen omformes til: Flytninger sker dog kun ved Skolehalvaarets Begyndelse i April«.

Den ny § 12.

Begyndelsen rettes til: »Hvis der i Byskolerne er Børn i 11—12 Aars Alderen, som egne sig . . «

§ 18 (19).

Den ved §en tilføjede Bemærkning forandres til:

»De Haandgerningslærerinder, som ere fast ansatte, lønnes efter Lov ²⁴/₃ 99 o. s. v.

§ 22 (23).

Foreslaas forandret til:

»Lægetilsyn og Lægehjælp til Børn i Kommuneskolerne ændres i Overensstemmelse med den af Justitsministeriet approberede Vedtægt af 16. f. M. angaaende Kommunelægevæsenet«.

J a k o b J e n s e n gennemgik den foreliggende Indstilling. Som man vilde se, havde Skoleudvalget i det væsentlige kunnet slutte sig til de af Skolekommissionen foreslaaede Ændringer og var kun fremkommen med nogle enkelte Underændringsforslag til Kommissionens Indstilling. De fleste Ændringer var af formel Natur; de bundede i den Udvikling, der var foregaaet i Skolevæsenet i de senere Aar og støttede sig til tidligere tagne Byraadsbeslutninger.

M ü l l e r skulde, idet han i saa Henseende kunde henvise til den Affattelse, der var foreslaaet at give Planens § 7, pointere, at Borgerskolen herefter fuldt ud vilde bevare sin Integritet. Han glædede sig over den kraftige Udvikling af Mellemkolen; foreløbig var denne knyttet til Borgerskolen, men Tiden vilde forhaabentlig medføre, at der ogsaa blev Mellemskoleundervisning ved By-skolerne. Han maatte meget beklage, at der kun havde været levnet Udvalget saa overordentlig kort Tid til at overveje de foreslaaede Ændringer til Skoleplanen. Uagtet man havde skyndt sig stærkt med dette Arbejde, var Tiden nu saa langt fremskreden, at det vilde blive meget vanskeligt at opnaa Ministeriets Approbation paa Skoleplanen i rette Tid. Efter Paaske skulde Undervisningen begynde i Mellemkolen, der allerede var dannet, og i hvilken Børn var indmeldt. Hvad skulde man gøre, hvis Ministeriet nu ikke vilde approbere Planen eller stillede Forlangende om, at de forud for Mellemkolen gaaende Klasser skulde være gratis, hvorved Forudsætningen for hele Ordningen vilde være bristet.]

F i l t e n b o r g glædede sig ved at høre, at den foreslaaede Skoleplan garanterede Borgerskolernes uforandrede Fortsættelse, hvilket jo ogsaa i sin

Tid var en Betingelse for Vedtagelsen om Opretelse af Mellemskoleundervisningen. Forsaavidt Ministeriet kom til det Resultat, at Mellemskolen ikke kunde sættes i Forbindelse med Borgerskolen, maatte efter hans Mening hele Spørgsmaalet om Undervisningens Ordning paany forelægges Byraadet. Han kunde iøvrigt ønske oplyst, hvorledes Pladsforholdene vilde blive i Borgerskolerne, om det var Meningen, at Børnene, der fra Borgerskolerne og Byskolerne gik over i Mellemskolen, skulde undervises sammen eller hver for sig, samt om hvilken Garanti man havde for, at de Børn, der blev indmeldt i Mellemskolen, vilde gaa den helt igennem.

J a k o b J e n s e n vilde ikke betænke sig paa at begynde Undervisningen uden Ministeriets Approbation; om man en kort Tid skulde undervise uden denne, vilde der jo ikke ske nogen Skade. Selv om Ministeriet vilde stille sig overfor Aarhus Skolevæsen, som det havde gjort overfor Skolevæsenet i Randers og nægte at sanktionere den foreslaaede Ordning af Mellemskolen, skulde han ikke beklage det; derved vilde man i Virkeligheden paa Skolevæsenets Omraade komme et Skridt frem i den Retning, der efter hans Mening var den rigtige. Naar Müller havde beklaget sig over, at der var levnet Skoleudvalget saa kort Tid til at behandle Sagen i, skulde han hertil bemærke, at Skolekommissionen ikke kunde gøre ved at Sagen ikke var fremmet hurtigere.

Til Filtenborg skulde han sige, at dersom man havde fulgt Udvalgets oprindelige Indstilling, havde hele Skolevæsenet nu været i god Gænge. Efter det af Skolekommissionen og Skoleudvalget i sin Tid fremsatte Forslag vilde der ingen Vanskeligheder være opstaaede. Man stod nu overfor Ord-

ningen af Mellemskolen, og det skulde først vise sig, hvor stærk Tilslutningen til denne vilde blive. I Borgerdrengekolen vilde man kunne hjælpe sig, naar man henviste en Klasse til Undervisning om Eftermiddagen. I Borgerpigeskolen, hvor der blev 2 Klasser for mange, maatte man enten tage 2 Værelser, der nu benyttes til Undervisning i Naturhistorie og Haandgøring, til Hjælp eller ogsaa indføre Undervisning om Eftermiddagen. Foreløbig vilde der saaledes ikke blive Tale om en Udvidelse af disse Skoler. Om Børnene fra Byskolen og Borgerskolen skulde undervises sammen i Mellemskolen eller hver for sig, var formentlig et Spørgsmaal, der hørte under Skolekommissionens Afgørelse. Der var imidlertid overvejende Stemning for, at Børnene fra de forskellige Skoler blandedes mellem hverandre. Man havde forespurgt de Forældre, hvis Børn var indmeldte i Mellemskolen, om de mente at kunne afholde de Udgifter, der vare forbundne med at lade Børnene gaa hele Mellemskolen igennem; dette havde de besvaret bekræftende, og anden Garanti kunde man jo ikke have i den omhandlede Henseende.

Sabroe takkede Udvalget for det Arbejde, det havde gjort, og ved hvilket man var kommen et betydeligt Skridt frem i den Retning, han ønskede. Han skulde benytte Lejligheden til at henvende sig til Udvalget, at det nu, da man fik Mellemskolen, ved Henvendelse til andre Købstæder søgte at rejse en Bevægelse for af Staten at opnaa Tilskud til det kommunale Undervisningsvæsen. Han troede, at Tiden var inde til at faa saadant Tilskud, men det kunde ikke nytte, at man forholdt sig afventende, man maatte kræve, hvis man vilde

vente at opnaa noget. Om man ikke kunde opnaa andet, kunde man dog maaske faa Tilskud til Mellemskolen. I den sidste Tid var der bleven bevilget Tilskud til de private Skoler, saameget mere rimeligt var det, at Kommunen ogsaa fik Understøttelse af Staten til sine Skoler.

Müller vilde som Lærer ubetinget holde paa, at Børnene fra de forskellige Skoler undervistes i Fællesskab i Mellemskolen. I Borgerpigeskolen havde Lærerraadet ogsaa udtalt sig til Fordel for, at Børnene fra By- og Borgerskolerne blandedes; hvorledes Forholdet var i Borgerdrengeskolen, skulde han ikke kunne sige, men han havde hørt, at der fra en enkelt Side var rejst Modstand imod den fælles Undervisning.

Lottrup saa meget gerne, at der søgtes erhvervet Statstilskud til Skolevæsenet. Ved de sidste Aars Budgetbehandlinger havde han stadig slaaet til Lyd for, at Staten burde bære sin Del af disse Udgifter, der tyngede stærkt paa Byens Budget. Undervisningen var jo i det hele taget nærmest en Statssag.

Mikael Johansen kunde give Tanken om at søge Tilskud fra Staten sin Tilslutning. Det vilde kun være rimeligt, om man paa denne Maade fik noget Ækvivalent for de senere Aars nye Skattebyrder.

Formanden gjorde opmærksom paa, at det formentlig vilde være rigtigst at lade § 22 (23), der omhandlede Lægetilsyn og Lægehjælp til Børn i Kommuneskolerne, helt udgaa af Planen, da man efter den af Byraadet for nogen Tid siden i saa Henseende tagne Beslutning for Tiden ikke havde egentlige Skolebøger her i Byen.

Simonsen skulde, da det jo var af Vigtighed, at Ministeriets Approbation paa Skoleplanen indhentedes snarest muligt, foreslaa, at der send-

tes et Udvalg til Ministeriet, paa hvilken Maade Sagen hurtigst kunde bringes i Orden.

Udvalgets Indstilling vedtoges, dog saaledes at Forslagets § 22 (23) udgaar. Det vedtoges at bemyndige Formanden, Formanden for Skolekommissionen samt Skoleudvalget til at virke for Sagens hurtige Fremme, eventuelt ved personlig Henvendelse til Ministeriet.

13. (J. Nr. 379—1905). Der forelaa Andragende fra Skolebestyrer Gudme om Tilskud fra Kommunen til **Marselisborg Skole.**

Formanden mindede om, at der ved sidste Budgetbehandlingen forelaa et lignende Andragende fra Skolebestyrer Gudme. Den Gang blev Andragendet ganske vist afslaaet, men det var dog under den Forudsætning, at ogsaa Marselisborg Skole kunde komme i Betragtning, naar der senere blev Tale om Tilskud til de øvrige private Skoler.

Jakob Jensen skulde ikke have noget imod, at der svaredes Andrageren i Overensstemmelse med det af Formanden udtalte. Han tvivlede dog noget om, at der kunde blive noget Beløb til bemeldte Skole, hvis ikke de engang tagne Bestemmelser skulde forrykkes.

Det vedtoges at henvise Andragendet til Behandling sammen med de øvrige eventuelle Andragender om Tilskud til private Skoler.

Udenfor Dagsordenen ønskede.

14. Simonsen at fremdrage den opsigtsvækkende Begivenhed, der for nogle Dage siden var passeret her i Byen, idet den af Fabrikant Chr. Møller opførte Fabriksbygning i St. Paulsgade fuldstændig var styrtet sammen. At noget saadant kunde ske, var ganske utilbørligt allerede ved den Fare for Menneskeliv, der herved fremkaldtes, og Byraadet havde, — forekom det ham, — baade Interesse i

og Pligt til saavidt muligt at hindre, at noget lignende gentog sig. Det var blevet ham fortalt, at Bygningskommissionen havde indledet Undersøgelse af Sagen, og han vilde spørge, om det kunde ventet oplyst, hvilket Resultat man kom til angaaende Aarsagerne til Sammenstyrtingen. Vilde det iøvrigt ikke være rigtigst, at man fik en offentlig Undersøgelse ved Politiet i Gang. Saavidt han kunde skønne, var der ved det omtalte Byggeforetagende i hvert Tilfælde forsaa-vidt handlet i Strid med Byggevedtægten, som dennes Bestemmelse om, at $\frac{1}{3}$ af Bjælkerne i Bygningen skulde være gennemgaaende, ikke var overholdt. Det burde tillige konstateres, hvorvidt der kunde bebrejdes Vedkommende, der skulde føre Tilsyn med Byggeforetagendet, Mangel paa Agtpaagivenhed i dette Tilfælde.

F o r m a n d e n skulde oplyse, at Bygningskommissionen havde holdt Møde om Sagen; i dette var der Enighed om at begære indledet en offentlig Undersøgelse ved Politiets Foranstaltning. Medlemmerne af Bygningskommissionen vilde herefter overvære Arbejdet ved Rydningen af Grunden for at iagttage, hvad der herunder vilde fremkomme af Betydning for Konstatering af Aarsagen til Katastrofen.

S a b r o e betonedede det uheldige i, at Folk, der stod i Kommunens Tjeneste og skulde føre Tilsyn med de Privates Arbejder, tillige havde privat Beskæftigelse. Var deres Løn for lille, maatte man forhøje den, men det kunde forlanges, at de kommunale Embedsmænd anvendte hele deres Arbejdstid i Kommunens Tjeneste.

J a k o b J e n s e n forekom det glædeligt, at der nu vilde blive foretaget en indgaaende Under-

søgelse af, hvor Ansvaret for Sammenstyrtningen skulde lægges. Hvad Grunden til den var, kunde man vel ikke i Øjeblikket sige noget bestemt om, men han havde hørt, at Murene ikke var tilstrækkelig svære i Forhold til Bygningens øvrige Beskaffenhed.

